

██████████@noorderzijvest.nl en

██████████@noorderzijvest.nl

Waterschap Noorderzijvest

Tevens naar:

Provincie Groningen

info@provinciegroningen.nl

Tevens naar:

Omgevingsdienst Groningen

info@od-groningen.nl

Tevens naar Rijkswaterstaat

██████████@rws.nl en naar

██████████@rws.nl

Tevens ter info naar

FrieslandCampina

press@frieslandcampina.com

Uw kenmerk:

Ons kenmerk: FrieslandCampina-Verzoeken

Betreft: Verzoeken tot (1) handhaving en sluiting, (2) actualisatie en (3) Woo m.b.t.
FrieslandCampina Bedum

Nijmegen, 13 november 2023

Geacht college provincie, geacht bestuur van het waterschap, geachte OD en Rijkswaterstaat,

De kwaliteit van het oppervlaktewater in Nederland is het slechtst van alle Europese landen. Kabinet, Rijkswaterstaat, provincies én waterschappen zijn debet aan deze treurige situatie.

Wij nemen aan dat u bekend bent met de Kaderrichtlijn water (KRW). Kort samengevat is het doel van de Kaderrichtlijn Water (KRW) het verbeteren van de waterkwaliteit in Europa.

De richtlijn, die sinds 2000 van kracht is, moet ervoor zorgen dat uiterlijk in 2027 het water in alle Europese landen voldoende schoon en gezond is.

Zowel chemisch als ecologisch moet Nederland in 2027 het water op orde hebben, anders kunnen er forse boetes opgelegd worden vanuit de Europese Unie.

Op 11 mei 2023 heeft de Raad voor de leefomgeving en infrastructuur (Rli) een advies overhandigd aan minister Harbers van Infrastructuur en Waterstaat. In het advies 'Goed water goed geregeld' wordt de noodklok geluid. Maar een klein percentage van de wateren in Nederland verkeert in goede toestand. Zo voldeed in 2020 slechts 10 procent van de oppervlaktewateren aan de normen voor biologische waterkwaliteit.

De voornaamste reden dat de overige 90 procent niet voldeed, was te wijten aan een te hoge belasting met de meststoffen stikstof en fosfaat.

Er is sprake van bestuurlijk falen op alle niveaus dat we een kwalitatief watertekort hebben, de natuur wegwijnt en er met de Kaderrichtlijn Water-deadline van 2027 een nieuwe juridische patstelling dreigt die het land op slot zal zetten¹.

Doelstelling KRW

Grofweg heeft de KRW drie doelstellingen, die gefaseerd ingevoerd worden. Per december 2009 geldt al een verbod op achteruitgang van de kwaliteit van de oppervlaktewateren. Vervolgens is in 2015 een verbeteringsvereiste ingevoerd. Vanaf dat moment moet het maatregelenprogramma in werking zijn dat verplicht is op grond van de KRW om de (grond)wateren te beschermen, te herstellen en te verbeteren.

Uiteindelijk is de doelstelling dat er eind 2027 een goede (grond)watertoestand bereikt is.

De verplichtingen uit de richtlijn zijn in Nederland voornamelijk geïmplementeerd via de Waterwet en de Wet milieubeheer.

De normen, voortvloeiend uit de KRW, worden pas in 2027 van kracht.

Echter, het verslechteringsverbod is al in 2009 van kracht geworden. Vanaf 2015 geldt de verbeteringseis.

Waddenzee

De Waddenzee is het grootste getijdensysteem ter wereld, waar natuurlijke processen ongestoord kunnen plaatsvinden. Het gebied strekt zich uit langs de kusten van Denemarken, Duitsland en Nederland.

Vanwege zijn wereldwijd unieke geologische en ecologische waarden staat de Waddenzee op de Werelderfgoedlijst van UNESCO. Nergens anders bestaat er zo'n dynamisch landschap met een veelheid aan leefgebieden die gevormd zijn door wind en getijden. De biodiversiteit op wereldschaal is afhankelijk van de Waddenzee.

Nederland draagt de verantwoordelijkheid voor het behoud van dit onvervangbare ecosysteem ten behoeve van de huidige en toekomstige generaties voor het Nederlandse deel.

Het gebied is een van de laatst overgebleven grootschalige bij eb droogvallende ecosystemen waar natuurlijke processen blijven functioneren.

De kwaliteit van water in de Waddenzee gaat er niet op vooruit. Integendeel de natuur waaronder bijvoorbeeld visstand gaan nog steeds achteruit. Dit is in strijd met het verslechteringsverbod (2009) en tevens ook met de verbeteringsreis die sinds 2015 geldt.

Rijkswaterstaat, provincie en waterschappen zijn hier mede debet aan omdat er oppervlaktewater (spui) vanuit de provincie op de Waddenzee wordt geloosd. Bovendien wordt er op de Waddenzee onvoldoende gereinigd afvalwater van een aantal bedrijven (waaronder FrieslandCampina) geloosd via een smeerpip/HoWa².

Stand van zaken, zowel chemisch als ecologisch beroerd

In het Waddengebied voldoet het oppervlaktewater onder meer niet aan de normen vanwege de aanwezigheid van 31 verontreinigende stoffen. Ook nutriënten N en P vormen een probleem omdat ze leiden tot eutrofiëring van de Waddenzee.

De Waddenzee is ook aangewezen als Natura 2000-gebied. Er geldt daar een verbeterdoelstelling van de kwaliteit van:

- H1110A - Permanent overstroomde zandbanken;
- H1130 - Estuaria;
- H1140A - Slik- en zandplaten;

Verder zijn de volgende kernopgaven gedefinieerd:

- 1.03 Verbetering kwaliteit permanent overstroomde zandbanken (getijdengebied) H1110_A o.a met biogene structuren met mossels. Tevens van belang als leefgebied voor eider A063 en zwarte zee-eend A065 en als kraamkamer voor vis.
- 1.10 Verbetering kwaliteit slik- en zandplaten (getijdengebied) H1140_A ten behoeve van vergroting diversiteit.

¹<https://www.naturetoday.com/intl/nl/nature-reports/message/?msg=31179>

²<https://betaalbaarwater.nl/smeerpip-nog-niet-dicht/>

Het valt natuurlijk makkelijk in te zien dat deze natuurdoelen nauwelijks buiten de Waddenzee kunnen worden gerealiseerd - ze komen verder alleen in Zeeland voor en op de Doggerbank- waardoor de doelstelling in de Waddenzee extra belangrijk wordt.

In de Natuurdoelanalyse van Rijkswaterstaat is niets te vinden over deze doelstellingen. Die stukken gaan alleen maar over stikstof op de Duingebieden aan de rand van de Waddenzee. Dat de zee ook beschermd is, is Rijkswaterstaat blijkbaar even vergeten.

FrieslandCampina Bedum

Het bedrijf loost afvalwater van (1) eigen fabriek, (2) van derden (wordt per tankwagen aangevoerd), (2) verontreinigd grondwater.

Het bedrijf beschikt over een ernstig verouderde antieke vergunning³

“De vergunning is in 2009 door Rijkswaterstaat afgegeven, maar kort daarna is de verantwoordelijkheid voor het toezicht overgegaan naar de omgevingsdienst van de provincie Groningen. “Wij gaan ervan uit dat de provincie dat goed doet,” zegt een woordvoerder van Rijkswaterstaat. De dienst, beheerder van het natuurgebied de Waddenzee, geeft toe zelf nooit gekeken te hebben wat in de praktijk het effect is van de lozing op het wad.

In antwoord op onze vragen mailt de omgevingsdienst: “Er is sprake van een zeer onduidelijke vergunningssituatie door het grote aantal vergunningen dat verleend is. Controles en inspecties waren niet terug te vinden in het dossier.”

Bij inspecties die wel gedaan zijn, kwamen de afgelopen jaren meermaals overschrijdingen aan het licht, vooral op het punt van ‘onopgeloste bestanddelen’ in het afvalwater. Wordt het dan geen tijd voor een update van de vergunning? “De vergunningssituatie is dermate onduidelijk dat een revisie traject na 15 jaar wel gerechtvaardigd is.” Maar: “Ondanks dat het bedrijf eerder heeft aangegeven voornemens te zijn een revisietraject op te starten, nog geen sprake van een aanvraag, “ aldus de omgevingsdienst.

Kortom: Rijkswaterstaat, verantwoordelijk voor de waterkwaliteit in de Waddenzee, verwijst naar de provincie. En bij de provincie zitten ze te wachten tot FrieslandCampina beweegt”.

Ook:

“In het ontvangstgebied van de pijp drijft een groene, moskleurige substantie op de bodem. In de monding van de pijp liggen, waarschijnlijk dode, krabben”.

FrieslandCampina is overigens niet vies van een leugen, quote van het bedrijf in hetzelfde artikel:
“De milieuvergunning van Bedum is van 2009, wat in vergunningenland zeker niet als ernstig verouderd kan worden bestempeld zoals jullie aangeven. Dit gezegd hebbende, is het altijd goed om van tijd tot tijd te kijken of de interne en externe normen die we hanteren nog in lijn zijn met de maatschappelijke verwachtingen voor een bedrijf als FrieslandCampina. We zullen dit dan ook blijven doen en maatregelen treffen als daar aanleiding toe is”.

Dit is evident onwaar zoals onderstaand wordt gedemonstreerd.

Lozingen van FrieslandCampina op de Waddenzee

Uit bijlage 2 zijn onderstaand een aantal jaarvrachten overgenomen in ton/jaar (afgerond)

	Stikstof jaarvracht op Waddenzee	Fosfor jaarvracht op Waddenzee
2021	10	5
2020	14	13
2015	22	13
2010	10	15

³<https://pointer.kro-ncrv.nl/toezicht-op-lozing-frieslandcampina-in-waddenzee-rammelt>

FrieslandCampina is hiermee een grote vervuiler van de Waddenzee

FrieslandCampina voldoet niet aan de Europese/Nederlandse wettelijke eis tot toepassing van BBT

Lozingseisen uit de vergunning van 2009:

Tabel 1 overzicht parameters, lozingseisen, eenheden, berekeningswijze en meetfrequentie gezuiverd afvalwater

parameter	lozingseis	eenheid	berekeningswijze*	meetfrequentie
pH (zuurgraad)	6,5 – 9	-	continue meting	dagelijks
CZV	60	mg/l	VRG 30	dagelijks
N-totaal (N-kj + N-NO ₃ + N-NO ₂)	20	mg/l	VRG 30	dagelijks
P-totaal	20	mg/l	VRG 30	dagelijks
onopgeloste bestanddelen	40	mg/l	VRG 30	dagelijks

* VRG 30 is het voortschrijdend rekenkundig gemiddelde over 30 opeenvolgende waarnemingen

Uit de FDM-BREF (2019)⁴, waarin opgenomen de lozingsnormen zoals die in heel Europa gelden voor zuivelfabrieken, blijkt dat dit van geen kanten spoort met BBT.

Uit bijlage 3/Uitvoeringsbesluit:

Tabel 1

Met de BBT geassocieerde emissieniveaus (BBT-GEN's) voor directe emissies naar een ontvangend waterlichaam

Parameter	BBT-GEN (°) (°) (daggemiddelde)
Chemisch zuurstofverbruik (CZV) (°) (°)	25-100 mg/l (°)
Totaal aan zwevende deeltjes (TSS)	4-50 mg/l (°)
Totaal aan stikstof (TN)	2-20 mg/l (°) (°)
Totaal aan fosfor (TP)	0,2-2 mg/l (°)

De lozingsnorm voor stikstof in de vigerende lozingsvergunning bedraagt 20 mg/l bij een Europese BBT-range van 2-20 mg/l. Gezien de gevoeligheid van het ontvangende Waddenzee moet hier worden uitgegaan van 2 mg/l: een factor 10 strenger dan nu vergund is.

De lozingsnorm voor fosfor in de vigerende lozingsvergunning bedraagt 20 mg/l bij een Europese BBT-range van 0,2-2 mg/l. Gezien de gevoeligheid van het ontvangende Waddenzee moet hier worden uitgegaan van 0,2 mg/l. Een factor 100 strenger dan nu vergund is.

Verder wordt opgemerkt dat alle lidstaten de BREF moeten hebben geïmplementeerd uiterlijk 4 jaar nadat deze is vastgesteld door de Europese Commissie. Het Uitvoeringsbesluit dateert van 12 november 2019. Hieruit concluderen wij dat de inrichting niet voldoet aan BBT, noch over een adequate Wabonoch over een adequate lozingsvergunning beschikt. Hier is dus ook sprake van het schenden van Europese verplichtingen.

Vergunning van Rijkswaterstaat van 28 maart 2023

Dit betreft een vergunning van RWS aan het waterschap met toestemming om te mogen lozen op de Waddenzee. Er staat een boel blabla in over de wettelijke verplichting tot toepassing van BBT. Echter, Rijkswaterstaat merkt niet op dat de vergunning van 2009 al lang niet meer op BBT is gebaseerd.

Een beginnersfout c.q. amateurisme? Of bewust wegkijken? We horen het graag.

⁴https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/2020-01/JRC118627_FDM_Bref_2019_published.pdf

Bevoegd gezag/Verzoek tot handhaving

Er is sprake van een "bestuurlijke spaghetti". Echter, duidelijk is dat het waterschap beheerder is van de HoWa. Het waterschap heeft in maart van dit jaar een vergunning verkregen van Rijkswaterstaat om dit afvalwater op de Waddenzee te mogen lozen. Deze vergunning is verleend zonder een BBT-toets. Sterker nog: de lozingseisen waarnaar Rijkswaterstaat naar verwijst voldoen niet aan BBT. Evenmin is voor zover bekend geen passende immissietoets uitgevoerd. Het woord "eutrofiëring" komt in de vergunning niet voor.

De huidige lozing op de Waddenzee vindt dus plaats in strijd met de Europese en Nederlandse wettelijke eisen tot toepassing van BBT en dient per direct te stoppen. Immer, hier is sprake van een situatie waarbij geloofd wordt in strijd met internationale en nationale wetgeving.

RWS/Waterschap/ODG worden verzocht alle waterlozingen van het bedrijf te doen stoppen, en tevens om de lozing van FrieslandCampina op de Waddenzee en/of exploitatie van de HoWA per onmiddellijk stil te leggen.

De provincie Groningen/ODG wordt verzocht om het bedrijf te sluiten omdat het niet beschikt over een Wabovergunning dat gebaseerd is op de nu al 4 jaar van kracht zijnde BREF FDM.

Verzoek tot actualisatie

RWS/Waterschap/ODG worden verzocht om alle eerder verleende vergunningen, zowel omgevingsvergunning Wabo als de lozingsvergunning binnen 1 jaar te actualiseren op basis van het in acht nemen van de van toepassing zijnde BBT-eisen in de BREF FDM én ook op de oppervlaktewaterkwaliteitsnormen die uit de KRW voortvloeien. U wordt verzocht om MOB op de hoogte te houden van de stappen die u hiertoe zet en haar uw ontwerpbesluiten toe te sturen.

Woo-verzoek

U wordt verzocht om ons de volgende stukken in digitale vorm toe te zenden:

1. Alle vigerende (lozings)vergunningen van het bedrijf, dus zowel Wabo als Waterwet.
2. Inspectierapporten over de laatste zes jaar met betrekking tot (1) emissies naar de lucht, en (2) waterlozingen.
3. Emjv's vanaf 2010.
4. BBT-toets aan de BREF FDM van 2019.
5. Immissietoets voor lozing op de Wadden zoals volgens minister Harbers zou zijn uitgevoerd door FrieslandCampina zelf⁵.
6. Rapport op grond van Artikel 7:

Artikel 7 Onderzoeksverplichting

1. Binnen 3 maanden na het van kracht worden van de vergunning dient een onderzoeksprogramma met betrekking op de reductie van de lozing van N-totaal en P-totaal ter goedkeuring te worden ingediend bij de hoofdingenieur-directeur.
2. Binnen 6 maanden na het van kracht worden van de vergunning dient met het onderzoeksprogramma gestart te worden.
3. Binnen 15 maanden na het van kracht worden van de vergunning dienen de resultaten van het onderzoeksprogramma ter goedkeuring te worden ingediend bij de hoofdingenieur-directeur.
4. In het in lid 1 genoemde, onderzoeksprogramma mogen zowel procesgeïntegreerde als zuiveringstechnische maatregelen aan de orde komen. Dit kunnen ook zuiveringstechnische maatregelen zijn die betrekking hebben op deelstromen van de awzi.
5. Het in lid 1 bedoelde onderzoeksprogramma dient informatie te verschaffen over de volgende aspecten:
 - a. de toe te passen technieken;
 - b. de economische haalbaarheid en de termijnen dat technieken (eventueel in fases) gerealiseerd kunnen worden;
 - c. de te bereiken reductie en de te verwachten effluentkwaliteit.

⁵Overigens noemt de minister de BREF FDM van 2019 wel maar verzwijgt dat FrieslandCampina niet aan BBT voldoet en er mogelijk zelfs nog niet eens aan getoetst

Op 1 mei 2023 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Op grond van art. 2.4 lid 3 sub a Woo dient u informatie te verstrekken in elektronische vorm, in een machinaal leesbaar open formaat, samen met de metadata.

U wordt uitdrukkelijk verzocht documenten te verstrekken in authentieke vorm, dat wil zeggen als ongebundelde bestanden. Daarbij wordt ook verzocht om een metadatalijst te verstrekken met de informatie uit uw zaakdossiers, zoals documentnamen, documentnummers en documentdata. U wordt in overweging gegeven de stukken te verstrekken in deelbesluiten per bedrijf.

Tot slot

Uiteindelijk zijn er primair twee instanties die hun verantwoordelijkheid niet nemen:

1. FrieslandCampina als bedrijf dat zich actief aan Europeesrechtelijke verplichtingen én Nederlandse wetgeving onttrekt, de randen van de wet opzoekt én overschrijdt, én tevens af en toe een leugen niet schuwt.
2. Rijkswaterstaat dat er direct verantwoordelijk is dat het Waddengebied adequaat wordt beschermd. Rijkswaterstaat lijkt nu de Waddenzee als een afvoerput te beschouwen.

“De oceaan een grote plee” zoals Robert Long lang geleden al zong⁶.

Hoe is het mogelijk dat alle bevoegde gezagen hier (1) weggijken, (2) compleet falen m.b.t. vergunningverlening en handhaving, en (3) zich achter elkaar verschuilen?

Immers, een vergelijking van de lozingsnormen van FrieslandCampina met de BREF FDM laat duidelijk zien dat geen sprake is van toepassing van BBT m.b.t. tenminste nutriënten P en N.

Is dit onkunde of past dit in het beleid van Rijkswaterstaat en andere overheden om bedrijven maximaal de ruimte te geven, ook als het leidt tot schade aan de natuur en in strijd is met Europese en nationale wetgeving? Dit klemt hier des te meer nu het gaat om een natuurgebied dat op de Werelderfgoedlijst staat én een Natura 2000-gebied is.

Graag een bevestiging van ontvangst.

Hoogachtend,

A black rectangular redaction box covers the signature area. A blue scribble is visible below the box.

Drs. Johan G. Vollenbroek

Voorzitter van MOB

Bijlagen:

1. Uittreksel Kamer van Koophandel van MOB
2. RIVM-emissiegegevens m.b.t. FrieslandCampina⁷
3. Uitvoeringsbesluit

⁶<https://www.lettras.com/robert-long/717402/>

⁷<https://www.emissieregistratie.nl/data/bedrijfsrapporten>